

Puuta, rautaa, rakkautta – käsityötehtävä koululaisille

Kohderyhmä: yläkoulu.

Voidaan toteuttaa yhteisprojektina historian oppiaineen kanssa (7. vuosiluokka).

Teema: Rento piknik ennen ja nyt

Tehtävänanto: Tutustu siihen, millaista oli vapaa-aika 1800-luvulta 1900-luvun alkupuolelle. Mitä ihmiset tekivät, missä he olivat ja kenen kanssa. Vertaile, millaisia yhtymäkohtia löydät nykyajan elämään. Tehdäänkö samoja asioita edelleen? Mikä on muuttunut? Pohdi, millaisista vapaa-ajan tilanteista itsellesi on jäänyt parhaita muistoja. Miten sinä haluaisit viettää vapaa-aikaa yhdessä muiden kanssa?

Kuva vuodelta 1929.
(Suomalaisen arjen historia 3 :
Modernin Suomen synty, 2007)

Tehtävänä on suunnitella ja valmistaa istuin, jonka voi ottaa mukaan retkelle puistoon, rannalle tai mihin vain.

Tehtävä liittyy Puuta, rautaa, rakkautta -mobiiliopasteen kohtaan Teresia ja Rafael Lönnström → Kaivopuisto: "Kaivopuisto sai nimensä, kun alueella ollut lähde kunnostettiin kaivoksi, ympäristö puistoksi ja tänne rakennettiin kylpylärakennus 1700-luvun lopulla. Kylpylätoiminnan loputtua alue oli kaupunkilaisten virkistysalue ja retkikohde aina ammustehtaan perustamiseen saakka 1930-luvulla." (<https://tarinasoitin.fi/prr>)

Tiedonhaun lisäksi oppilaat voivat orientoitua aiheeseen katsomalla videoita Ylen Elävästä arkistosta:

- Rantaelämää 1930-luvulla: <https://svenska.yle.fi/artikel/2011/06/20/sommarlov-pa-1930-talet>
- <https://svenska.yle.fi/artikel/2013/10/02/sommargladje-pa-strander-och-hav> → Båtutflykt vid Helsingfors -video: eväsretki saareen
- Rauma vuonna 1945 <https://vimeo.com/215395250>

Liisa Suvikumpu kertoo vuonna 2014 julkaistussa teoksessaan Suomalaiset kylpylät – kotimaisen kylpylökulttuurin historiaa, että terveyslähteet ja kylpylaitosten palvelut olivat kaikkien halukkaiden saatavilla. Vaikka kylpylöitä on pitkään pidetty vain varakkaimpien huvituksena, olivat tervehdyttäviksi tiedetyt luonnonlähteet kenen tahansa käytettävissä. Yhteiskunta rahoitti kylpylöitä osittain, mikä velvoitti kylpylät antamaan tietyn määrän ilmaispaikkoja vähävaraisille. (Suvikumpu, 2014, s. 70)

Vieraiden edustaessa kaikkia yhteiskuntaluokkia ja ammatteja, muodosti kylpylän vieraskunta todellisen miniatyyriyhteiskunnan. Kylpyläelämään kuului terveyden vaalimisen ja liikunnan lisäksi erilaisia huvituksia. Nuoriso kaipasi vauhdikkaampaa ajanvietettä kuin vanhempi väki, joten huvielämäkin oli monipuolista: oli nimekkäitä esiintyjä, karnevaaliumua ja ilotulituksia, mutta myös rauhallisempaa toimintaa. Kylpyläkauden avajaiset ja päättäjaiset olivat merkkitapahtumia kaikille paikkakuntalaisille. (Suvikumpu, 2014, ss. 73–74)

Rauman kylpylästä Suvikumpu kertoo seuraavaa: *”Jo 1700-luvun lopulla Rauman Kappelinsalmessa tunnettiin erinomainen terveyslähte, joka antoi nimensä ympäröivälle Kaivopuistolle. 1800-luvun alkupuolella lähde houkutteli säätyläisiä kauempaakin virkistymään kesäisin pikkukaupungin rauhaan.”* Vuonna 1821 rakennetussa kylpylässä annettiin perinteisiä vesihoitoja: amme- ja höyrykylpyjä sekä suihku- ja kylmävesikylpyjä. Lisäksi saatavilla oli rikkikylpyjä. Kävelyretkien ohessa kylpyvieraat saattoivat keilata tai pelata biljardia. Retkiä lähiympäristöön tehtiin myös veneillen tai vaunuilla. **Kylpylätoiminnan päätyttyä Kaivopuisto pysyi edelleen kaupunkilaisille tärkeänä ulkoilu- ja seurustelualueena.** (Suvikumpu, 2014, s. 187)

Vapaa-aika lisääntyi työajan lyhentyessä. 1800-luvun lopulla tehtiin 12-tuntisia työpäiviä, mutta vuosisadan vaihteessa siirryttiin kymmentuntisiin työpäiviin. Suomen itsenäistyttyä siirryttiin kahdeksan tunnin työpäivään. (Suomalaisen arjen historia : 3 : Modernin Suomen synty. 2007. Häggman, ym., s. 207) Piknik-retket ovat olleet helppo tapa saada vaihtelua arjen ahertamiseen.

Oheismateriaalia opettajalle:

Tehtävän yhteydessä on mahdollista hyödyntää monia erilaisia tekniikoita ja materiaaleja (puu, metalli, kangas, naru/köysi, rottinki, huopa...). Ohessa on kuvia opettajan vinkeiksi, mutta oppilas voisi itse tietoa etsimällä selvittää, millaisen tuolin hän haluaa tehdä. Istuin voi olla tyyny, jakkara, tuoli tai mikä tahansa tarkoitukseen sopiva. Tekniikka, materiaali, käyttötapa ja ominaisuudet voisivat olla vapaasti valittavissa käytettävissä olevat resurssit huomioiden.

Retkiaiheisenä tehtävä soveltuu monimateriaaliseksi, monipuoliseksi käsityöksi. Kylpyläaihetta kehittämällä voidaan painottaa pehmeisiin materiaaleihin, sillä tekstiilipuolelta löytyy paljon tuotteita kylpyläteemalla. Kylpyläelämään liittyen voidaan toteuttaa myös tehtävä, jossa oppilas suunnittelee ja valmistaa käsityötekniikoilla jonkun pelin tai leikin kylpylävieraan vapaa-ajan viettoa varten.

Kuvalähteet:

1. <https://9fc150e398464d83928c-3d3ba9297f2f7303be162d5343c146a9.ssl.cf3.rackcdn.com/products/450/122052/cutter-stool-238455.jpg>
2. http://www.hef.fi/images/brands/mob/IT2798_99.jpg
3. <http://themerrythought.com/wp-content/uploads/CampChair2.jpg>
4. http://fi.leisure-chair.com/Content/File_Img/S_Product/small/2016-09-19/201609191403536714095.jpg
5. https://static.independent.co.uk/s3fs-public/styles/story_medium/public/thumbnails/image/2016/06/14/10/debenhams.jpg
6. <https://www.thesun.co.uk/wp-content/uploads/2017/04/nintchdbpict000313973109.jpg?strip=all&w=960&quality=100>
7. <https://static1.squarespace.com/static/5704c5f43c44d8b8f665ca80/t/576430e7725e2578a65b2918/1466183985486/>
8. ja 9. Perinteiset puutarhakalusteet (2004. Långberg, Peter; Jansson, Kjell-Åke)
- 10 ja 11: <http://cottagelife.com/files/2014/08/CW-May11-Beach-Chair.jpg>
http://cottagelife.com/files/2014/08/BeachChairs_CHW_0511_d_SUP.jpg

Kirjallisuuslähteet:

- Häggman, K. (2007). Suomalaisen arjen historia : 3 : Modernin Suomen synty. Helsinki: Weilin + Göös.
Suvikumpu, L. (2014). Suomalaiset kylpylät – kotimaisen kylpylökulttuurin historia. Helsinki: Livonia Print.

Kuva 1. Helposti pyöräntarakalla kulkeva istuin.

Kuva 2. Simppeli rantatuolimalli

Kuva 3. Kaksiosaisen tuolin muotoa ja mittoja kannattaa pohtia.

Kuva 4. Jalat voi tehdä metallistakin.

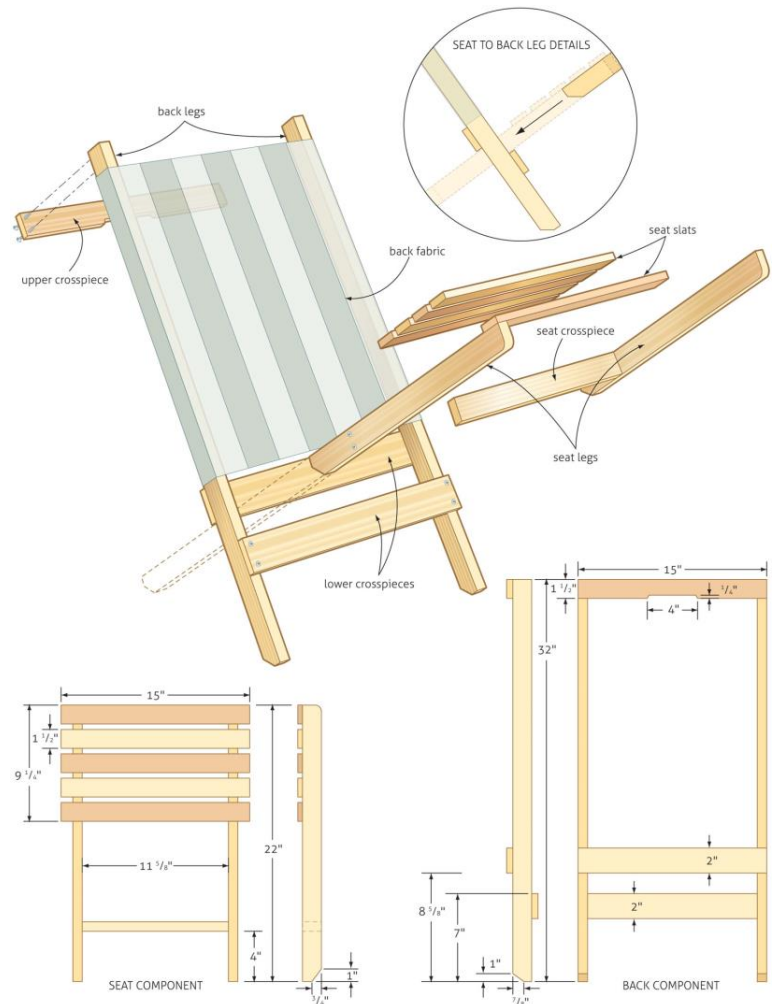
Kuvat 5 ja 6. Perinteinen kansituolimalli, jonka voi toteuttaa pienikokoisena. Kangasistuimessa on runsaasti toteutusvaihtoehtoja kankaankuvioinnista kirjontaan ja ompeluun.

Kuva 7. Istuintyyppi

Kuvat 8 ja 9. Perinteiset taittavat tuolit. Muoto ja koko itse määriteltävissä.

Kuvat 10 ja 11. Yksinkertainen ja toimiva kaksiosaisen rantatuolin malli. Oppilaan suunnittelun helpottamiseksi voidaan mallipiirustusten antamisen sijaan esitellä tuolin rakenne vaikkapa pienoismallin avulla. Oppilas hahmottaa rakenteen ja suunnittelee tuotteensa mitat.

Oppimistehtävän suunnittelija: Anna Lundberg antra@utu.fi 0400413177